

FunkTek

FÖR ALLA
SOM VILL GÅ
PÅ MUSEUM

RAPPORT: ATT UPPLEVA EN UTSTÄLLNING HELT I LJUD. FÖR UTSTÄLLNINGEN VÄRDEFULLT

BAKGRUND	s 2
METOD	s 2
RESULTAT	s 3 - 9
ANALYS AV WORKSHOP	s 10

BAKGRUND

Vi vill ta reda på hur en upplever en utställning som huvudsakligen kommunicerar med ljud (inlästa berättelser i det här fallet) och inte med tryckt text. Där en använder sig av en mobil lösning och lyssnar på berättelser eller fakta om händelser eller föremål inne i en utställning.

METOD

Vi använder oss av utställningen *1700-talets Göteborg* för att genomföra testet. Vi spelar in introduktionstexten, flera av tematexterna och tillhörande föremålstexter i två av utställningsrummen. Dessa lägger vi in på ett antal ipads och iPhones som testpiloterna kan spela upp ifrån. Vi täcker över de befintliga texterna i det första rummet. I det andra rummet låter vi dem vara kvar. På så sätt kan vi jämföra upplevelsen mellan rummet utan tryckt text och rummet där en både kan lyssna på berättelsen och följa med i texten.

För testet använder vi Google Drive och lägger in ljudfilerna i en numrerad lista utifrån hur de olika montrarna och rubrikerna ligger i utställningen. För att fokus inte ska hamna på den valda teknik i detta skede vill vi försöka skapa en så problemfri situation som möjligt. Därför har vi fyra mindre grupper om fyra till fem testpiloter i varje så att vi koordinatörer kan och hinner vara behjälpliga med all teknik och eventuellt teknikstrul.

Funktek-piloterna består till hälften av funktek-piloter och till hälften av seniorer rekryterade i samband med en tisdagsklubb.

RESULTAT

1. Upplevelser av att ta del av utställningen enbart i ljud:

“Jag orkar sällan läsa allt, men däremot lyssna, så detta känns bra”

“En blir sluten i sin egen värld, en kommunicerar inte. Får inte samma samhörighet.”

“Jag lade märke till andra saker och tittade längre i montrarna”

Bildtext: Joakim och Patrik står framför montern som handlar om sockerimporten inne i det andra rummet.

Flera funktek-piloter säger att de tycker om att lyssna på de inlästa texterna. Det beskrivs av några som behagligt och att det gör det lättare att fokusera på det som sägs. Några piloter säger också att de lyssnar på mer och framför allt fler hela texter än de skulle om de gått runt och läst själva, då hade de antagligen hoppat mer mellan texterna. Andra bra saker med att lyssna som nämns är att en inte behöver stå och trängas framför en monter, en kan lyssna flera personer samtidigt på samma text. Det innebär också att en kan röra sig runt lite mer i utställningen

och exempelvis använda sig av sittplatserna som finns, något som väldigt många funktek-piloter också gör.

Några piloter kommenterar på att det är störigt att höra andra personer prata eller andra ljud av inspelningar som spelar upp i utställningen.

En annan aspekt som tas upp är att lyssnande med lurar på detta sätt också gör en mer sluten i sin egen värld. Några piloter tycker om detta och säger att de därför orkar ta sig igenom större delar av utställningen än de annars hade orkat. Några andra piloter säger påtalar att samhörigheten med de andra besökarna blir mindre, att systemet inte uppmuntrar till samtal eller diskussion.

2. Upplevelser av att både lyssna och läsa samtidigt.

“Jag läste och lyssnade samtidigt. Då fick jag in mycket på en gång. Två sinnen, var väldigt bra och sedan tittade jag på texten igen, då fastnade det bra.”

Flera utav funktek-piloterna tycker att det är bra att det finns både tryckt text och uppläst text i utställningen. Flera personer använder den tryckta texten som stöd medan de lyssnar. Detta upplevs som att det gör att en lättare förstår texten och följer med. Här blir det också tydligt att olika piloter upplever hastigheten på uppläsningen olika. Några tycker att det går lite fort medan några andra läser snabbare än uppläsningen är.

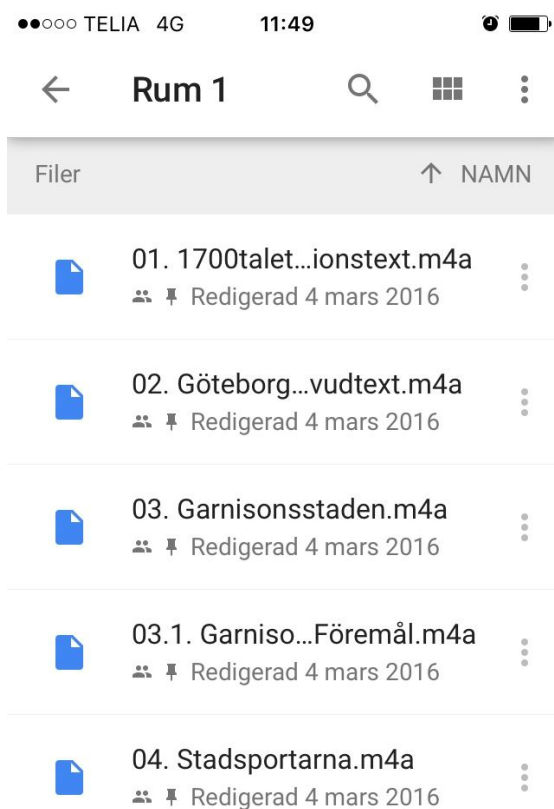
En pilot har svårt att se att en utställning skulle kunna vara helt utan tryckt text. Flera piloter tycker att det hade varit bäst om det fanns både och, både ljud och tryckt text.

OBSERVATION: Ingen person väljer att läsa den tryckta texten *istället* för att lyssna, samtidigt kan det ha att göra med att vi uppmanat till att just lyssna.

3. Upplevelser av att knyta samman montrar och rubriker i utställningen till rätt ljudfil (tematext eller föremålstext):

“Lägg till bild som du kan klicka på på plattan (likadan bild vid föremålet/montern)”

“Saknade siffror vid montrarna (såg inte rubrikerna till montrarna som satt på väggen) Vilket gjorde det svårare att veta vilken monter som hörde till respektive text”

Flera piloter tycker om att det finns siffror vid några av montrarna/rubrikerna som motsvarar en ljudfil i ipaden. Siffror på montrarna gör det lättare hitta rätt ljudspår än exempelvis rubriker. Flera piloter säger att det är lättare att hitta i det andra rummet där alla montrar och rubriker är numrerade i utställningen än i rum ett där de inte är det.

Någon föreslår att rubrikerna som finns tryckta i utställningen ska vara lite längre och ge en bättre bild av vad tematexten handlar om, detta är speciellt viktigt om en inte har tryckt text. Vid tryckt text kan en snabbläsa en första mening för att lära mer vad tematexten handlar om, men det kan en inte lika lätt göra med en ljudfil.

Bildtext: Skärmbild av hur ljudfilerna ligger i en lista i google drive.

Två piloter i en grupp önskar att det inte bara ska finnas siffror som hjälper en att välja rätt ljudfil utan också att det ska finnas symbolstöd, alltså bilder som är desamma vid en monter eller vid en rubrik som i listan med ljudfiler i ipaden/iphonen. Då skulle det blir ännu tydligare och lättare att hitta för fler.

4. Upplevelser av föremålstexterna och tankar om hur de borde vara:

“Några var väldigt utförliga och bra”

“Inget som var för långt, snarare korta i så fall”

“vill ha årtal och tydligare vad det är, vad de används till”

Alla testpiloter tycker att de längre föremålstexterna är bättre än de väldigt korta. En föredrar också mer berättande texter framför korthuggna texter med ofullständiga meningar. Många vill att det om varje föremål ska stå åtminstone vad det är, vad det använts till och när det kommer ifrån (årtal).

För en person med en synnedsättning behövs det mer information om föremålet, hur det ser ut, och inte bara det museala - vad det är och vad det använts till osv. Hen pratar om att det bästa är när en kan använda yttre egenskaper av ett föremål för att berätta annat som en vet om det. Exempelvis, istället för att bara säga *“Karaff. Av fajans”* kan en istället, som en av museets pedagoger som deltar en stund i workshopen flikar in, berätta att *“det blåa blommönstret på den vita botten gjordes specifikt för den europeiska marknaden. I Kina hade en helt andra, mer färgstarka och detaljrika mönster på sitt porslin”*. På så sätt skapas både större förståelse för alla, men också möjligheter för personer med nedsatt syn att skapa sig inre bilder.

En funktek-pilot föreslår att museet ska låta en sakkunnig arkeolog berätta om föremålen. Sådana saker som var det hittats, hur det hittats, om det genomgått någon restaurering, osv osv. Detta skulle ligga som ett eget “spår” som en kan välja att lyssna på om en är extra intresserad.

De flesta lade inte märke till att några föremålstexter hade viss syntolkning, men i allmänhet uppfattades dessa texter som bättre än övriga. De personer som faktiskt uppmärksammade att det fanns viss syntolkning (några personer i två av grupperna gjorde det) upplevde det som något positivt.

5. Upplevelser av tekniken och vad en skulle vilja ha av en teknisk lösning:

“Fick titta och trycka för mycket i appen”

“Ipaden var lite tung att gå runt med”

“bra om den registrerar att man lyssna på en fil (så man håller koll på vilka man har lyssnat på)”

“Svårt med tekniken, tryckte för hårt i början”

Generellt tycker många att det är praktiskt att ha en egen enhet där en kan lyssna ifrån. Att en själv kan välja och att flera personer kan lyssna på samma text utan att behöva köa framför samma skärm eller monter uppges som positivt.

Flera piloter tycker att de stora ipadsen är för stora och tunga att bära runt på. Det blir också problem om en vill ta av eller sätta på sig lurarna samtidigt som en ska hålla i ipaden. Koordinatorerna behövde hjälpa till. Fler piloter föreslår att en ska använda en ipad mini istället och att den ska ha en axelrem så att en kan hänga den på sig. Mobilen uppges som mer behändig samtidigt som texten blir för liten för många att läsa.

Trycket som en ska använda för att klicka på saker blir ett problem för många i testet. Det är inte klart var en ska trycka för alla och många trycker för hårt så att ingenting händer. Ett annat problem är att det är lätt att komma åt och råka trycka på något som en inte hade tänkt trycka på, och så går en helt annan ljudfil igång än den som var tänkt eller så hamnar en utanför appen. Risken för detta är såklart störst med en bärbar platta än en stationär. En pilot föreslår att det ska finnas en duttpena som en kan använda för att lättare trycka på rätt ställe. En annan föreslår att det ska vara tydligare grafik som talar om mer exakt var en ska trycka på filen för att den ska gå igång.

Att det är många individuella filer som en måste trycka på säger några funktek-piloter att de tycker är lite jobbigt, att det blir mycket tryckande på paddan.

En funktek-pilot skulle hellre ha ett system med plastkort så som i utställningen omänskligt eller så som i utställningen Megamind på Tekniska i Stockholm. Alla funktek-piloter tycker att det är viktigt att det finns stationära surfplattor i utställningen. Flera piloter efterfrågar också ett klassiskt system med taktila tryckknappar som en kan trycka på för att få ljudet uppläst i en tillhörande hörlur. Detta system nämns som det mest tillgängliga av en pilot med en synnedsättning.

För en annan pilot med en synnedsättning så är hela systemet med inlästa texter på en egen ipad/iphone problematiskt på flera olika sätt. Vilken text ska hen börja lyssna på och till vilken monter eller del av utställningen hör den? För att systemet ska fungera bättre för en person som har en synnedsättning behöver det finnas en introducerande ljudfil som berättar om själva utrustningen och hur den fungerar. Det behöver finnas en ljudfil som talar om hur besöksvarvet i utställningen är upplagt och lite instruktioner på hur en ska använda tekniken. Att få en introduktion till hur tekniken fungerar efterfrågar nästan alla piloter vare sig de har en synnedsättning eller ej. Flera piloter säger att de hade gett upp på det system som vi använde långt innan vi avslutade vårt test om det inte hade varit för att vi fanns där och kunde svara på frågor och hjälpa till med tekniken.

OBSERVATION: Under testet har vi tagit bort skärmläckarfunktionen som gör att displayen släcks och/eller låses när en inte trycker på skärmen på ett tag. Detta underlättar ju användandet på så sätt att en hela tiden kan se vilka filer som finns att välja mellan och kan vara bra även inför att en skulle läsa text på ipaden. Dock innebär detta att batteritiden blir väldigt mycket kortare. Våra fulla laddningar var slut efter några timmars användning. Detta kan vara värt att betänka inför ett eventuellt användande av bärbara ipads i utställningar. Vem ska ladda dom och var/hur ofta osv?

6. Andra förslag som funktekiloterna ger:

Flera personer ur samtliga fyra grupper efterfrågar sittplatser på flera platser runt om i utställningen. Speciellt när en kan lyssna och inte måste befinna sig på en viss plats för att kunna läsa en text, anges som en extra anledning till att en vill kunna sätta sig ner, utöver det faktum att det är viktigt att det finns sittplatser runtom för alla som kan ha problem att stå längre stunder.

Två piloter i en av grupperna föreslår också att en ska kunna se en bild eller till och med en film av personen som läser upp texten. Olika personer skulle kunna läsa upp och känslan skulle bli mer personlig säger piloterna.

Funktteks rekommendationer utifrån detta test och funktek-piloternas kommentarer:

- En lättare och lite mer behändig platta som en kan hänga på sig.
- Tydlig och stor text med god kontrast för största möjliga läsbarhet
- Bild på den som pratar eller kanske till och med en film?
- Både siffra och bild/symbol intill varje ljudfil som stämmer överens med samma bild/symbol i själva utställningen.
- Möjlighet att anpassa hastigheten för uppspelning i appen.
- Tydliga knappar för hur en pausar, spelar upp, stänger av och går tillbaka i uppspelningen.
- Fasta stationer där en kan lyssna vid varje del i utställningen. Gärna fasta stationer med enkla taktila tryckknappar som startar igång ljudet.
- Viktigt att det finns ipads att låna där Siri är aktiverad, också viktigt att appen och dess funktioner är kompatibel med Siri och andra liknande uppläsningfunktioner för enheter (ifall en ska kunna ladda hem appen till sin egen mobil?)
- Instruktionsfilm/ljudfil som förklarar hur tekniken fungerar innan en börjar gå runt i utställningen.
- Syntolkad introduktion till utställningen som förklarar hur lokalen är uppbyggd och hur utställningen är disponerad.
- Berättande föremålstexter som gärna knyter ihop hur föremålet ser ut med fakta som en har om föremålet.
- Personal i utställningen som kan hjälpa till med tekniken.
- Gott om sittplatser vid varje del av utställningen.

ANALYS OCH REFLEKTION AV WORKSHOP

OBSERVATION: När alla gick runt och lyssnade så pratade de inte med varandra alls. Efter att den ena koordinatören gått runt och samlat in alla enheter/lurar efter den sista gruppens utvärdering då bildade alla deltagare automatiskt två mindre grupper som började läsa de tryckta texterna, titta och peka på föremål och samtala om dem. Det var en väldigt kontrast från sättet som alla rörde sig och interagerade med varandra tidigare i testet. Vi frågade därför om detta efteråt och fick också kommentarer om att en just blir mer isolerad när en bara kan ta del av utställningen enskilt så som när en lyssnar i lurar.

De beskriver också efteråt att det ju blir svårt att prata med varandra därför att det inte går att kommentera lika lätt. Först säger en kanske något till den andra som den kanske registrerar men antagligen inte hör, varpå hen då måste de ta av sig lurarna och fråga "vad sa du" varpå en måste upprepa frågan och därefter igen ta på sig lurarna.

Det blev flera sådana situationer i workshopen.